

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย

หลักภาษา และการใช้ภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

รศ. ดร.สุชาวดี เกษมณี นายทัศนพล อัครภัย	กศ.บ. (ภาษาไทย), ศศ.ม. (การสอนภาษาไทย), ประ.ด. (ภาษาไทย) ศศ.บ. (ภาษาไทย)
--	---

ผู้ตรวจ

ศ. ดร.อัญชลี วงศ์วัฒนา รศ. ดร.ชลธิชา บำรุงรักษ์ รศ. ดร.วิภาส โพธิแพทย์	กศ.บ. (ภาษาอังกฤษ), ศศ.ม. (ภาษาศาสตร์), Ph.D. (Linguistics) ศศ.บ. (ภาษาศาสตร์), M.A. (Linguistics), Ph.D. (Linguistics) อ.บ. (ภาษาไทย) เกียรตินิยม, อ.ม. (ภาษาศาสตร์), Ph.D. (Linguistics)
--	--

บรรณาธิการ

รศ. ดร.วัชรพล วิบูลยศรีน	ค.บ. (ภาษาไทย-เทคโนโลยีการศึกษา) เกียรตินิยม, ศศ.บ. (ไทยคดีศึกษา), ศศ.บ. (ภาษาอังกฤษ), ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ), M.A. (Language Teaching), ค.ด. (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา)
--------------------------	--

จัดพิมพ์โดย บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

🕒 **ฝ่ายการตลาด, ฝ่ายผลิตและจัดส่ง, ฝ่ายการเงินและบัญชี :**
๖๕/๑๐๕ หมู่ ๑ ซ.พระแม่กวนอิม ต.บ้านใหม่ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี ๑๑๑๒๐
โทร. ๐ ๒๕๘๔ ๕๘๘๕, ๐ ๒๕๘๔ ๕๕๕๓, ๐ ๒๕๖๑ ๕๕๘๐-๒
โทรสาร ๐ ๒๕๖๑ ๕๕๘๓, ๐ ๒๕๘๒ ๒๓๑๓

🕒 **ฝ่ายวิชาการ :**
๘๗/๑๒๒ ถ.เทศบาลสงเคราะห์ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐
โทร. ๐ ๒๕๕๔ ๔๘๑๘-๒๐, ๐ ๒๕๕๓ ๘๑๖๔-๕ โทรสาร ๐ ๒๕๘๐ ๒๕๒๓

ปีที่พิมพ์ ๒๕๖๘
พิมพ์ครั้งที่ ๑
จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม
ISBN 978-616-07-2877-0
ราคา ๘๕ บาท
สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ
ลิขสิทธิ์เป็นของบริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย **หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ๒** ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เรียบเรียงขึ้นตามมาตรฐานการเรียนรู้ **ตัวชี้วัดระหว่างทาง** และ **ตัวชี้วัดปลายทาง** ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

หนังสือเรียนเล่มนี้ปรับปรุงเนื้อหา สอดแทรกความรู้เสริมให้ทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) เพื่อให้ผู้เรียนมีวิจารณญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน การตัดสินใจ และการสร้างสรรค์ รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ด้านภาษาไทยด้วยการบูรณาการโดยใช้ **โครงการเป็นฐาน (Project-Based Learning)** เป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงให้ผู้เรียนได้มองเห็นสภาพแวดล้อมใกล้ตัว ปัญหาของชุมชน สังคม หรือประเทศชาติ และแนวทางการป้องกันแก้ไข ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับปัญหาหรือใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นในโลกแห่งอนาคต ซึ่งเป็นสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ ๒๑

ผู้เรียบเรียงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนเล่มนี้จะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาแบบองค์รวมทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อีกทั้งอำนวยความสะดวกต่อครูผู้สอนที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

ฝ่ายวิชาการ บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

แนะนำหนังสือเรียน

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย **หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ๒** ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เล่มนี้มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

● ตัวชี้วัด

คือ สิ่งที่กำหนดให้รู้ว่าคุณนักเรียนควรรู้อะไร ทำอะไรได้ และคุณลักษณะที่พึงเกิดขึ้นกับนักเรียนตามเป้าหมายของหลักสูตร

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐาน ท ๑.๑

ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

ท ๑.๑ ม.๒/๑ อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ถูกต้องเหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน

● สาระการเรียนรู้

คือ ขอบข่ายเนื้อหาสาระที่นักเรียนจะได้เรียนในหน่วยการเรียนรู้นั้น ๆ

สาระการเรียนรู้

- ๑. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่าน
- ๒. การอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว
- ๓. การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง
- ๔. มารยาทในการอ่าน

● คำถามกระตุ้นความสนใจ

คือ คำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น โดยใช้ภาพและคำถามปลายเปิดเพื่อให้นักเรียนคิด วิเคราะห์ และหาคำตอบด้วยตนเอง

● สาระสำคัญ

คือ ความคิดสำคัญซึ่งเป็นแนวในการผูกเรื่องหรือความคิดอื่น ๆ ที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

สาระสำคัญ

การเรียนรู้เป็นทักษะการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิด ทักษะ ความรู้ และความต้องการของผู้เขียน เป็นลายลักษณ์อักษรหรือสัญลักษณ์ การเขียนจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ เมื่อผู้เขียนเข้าใจถึงความมุ่งหมายของการเขียน มีความรู้ด้านหลักการในการเขียน วิธีการเขียน การใช้ภาษาในการเขียนที่ถูกต้องและสละสลวย ตลอดจนเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้อ่าน

● มุมเสริมเติมความรู้

คือ การสอดแทรกความรู้ มุมมอง แนวคิดที่ทันสมัย ในประเด็นต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันระหว่างเนื้อหา ซึ่งนักเรียนและครูผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่นักเรียน

รู้เขารู้เรา รบร้อยชนะร้อย

กลอนแปด

กลอนแปดจะนิยมใช้กับละคร ทำนองจะกลอนแปดเป็น ๔ บาท จะมี ๖-๘ คำ คำสุดท้ายเป็น ๖-๘ คำ จะมาจับคู่กันเป็น ๒ บาท กลอนแปดจะใช้คำที่สัมผัสสระพยางค์ มีดังนี้

- ๑ คำว่า **เมื่อวัน** ใช้เป็นวรรคต้นมีคำคล้องจองอยู่สองคำที่คล้องจองกัน
- ๒ คำว่า **วันนั้น** ใช้เป็นวรรคต้นมีคำคล้องจองอยู่สองคำที่คล้องจองกัน
- ๓ คำว่า **มาจน** ใช้เป็นวรรคต้นมีคำคล้องจองอยู่สองคำที่คล้องจองกัน
- ๔ คำว่า **มาจน** ใช้เป็นวรรคต้นมีคำคล้องจองอยู่สองคำที่คล้องจองกัน

เช่น กลอนแปด

๑ คำว่า **เมื่อวัน** ใช้เป็นวรรคต้นมีคำคล้องจองอยู่สองคำที่คล้องจองกัน เช่น กลอนแปด

๒ คำว่า **วันนั้น** ใช้เป็นวรรคต้นมีคำคล้องจองอยู่สองคำที่คล้องจองกัน เช่น กลอนแปด

๓ คำว่า **มาจน** ใช้เป็นวรรคต้นมีคำคล้องจองอยู่สองคำที่คล้องจองกัน เช่น กลอนแปด

๔ คำว่า **มาจน** ใช้เป็นวรรคต้นมีคำคล้องจองอยู่สองคำที่คล้องจองกัน เช่น กลอนแปด

คำถามกระตุ้นความสนใจ

คำสอนบทนี้กล่าวถึงความสำคัญของการพูดอย่างไรบ้าง

“การพูดที่ดีเป็นสิ่งที่สำคัญ”

นักเรียนคิดว่าคำสอนนี้มีความสำคัญอย่างไรบ้าง

นักเรียนคิดว่าคำสอนนี้มีความสำคัญอย่างไรบ้าง

(ครูถาม: ๒๖.๑, ๒๖.๒)

● การนำเสนอเนื้อหา

คือ การนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบอินโฟกราฟิก (Infographic) ในส่วนของเนื้อหาที่ทำความเข้าใจได้ยากหรือมีปริมาณมากเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจของนักเรียน

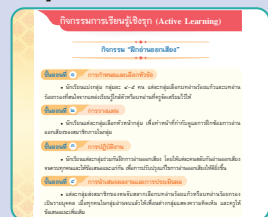
● สื่อเสริมการเรียนรู้

คือ สื่อเสริมการเรียนรู้แบบอินโฟกราฟิก (Infographic) เพื่อให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย และสามารถเข้าใจถึงและรับชม Motion Graphic ได้

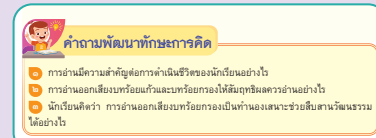
● กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงอย่างมีระบบ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ๔ ขั้นตอน

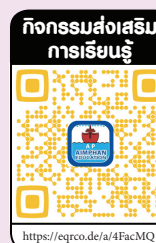
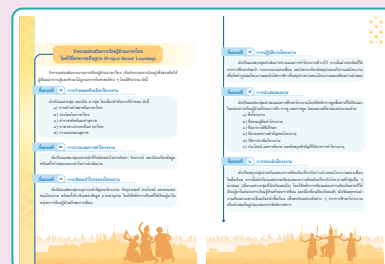
● คำถามพัฒนาทักษะการคิด

คือ คำถามที่ใช้ทบทวนความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ โดยการให้ตอบคำถามพัฒนาทักษะการคิดที่ช่วยส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

● กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านภาษาไทย โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)

คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำความรู้ และทักษะที่ได้เรียนรู้มาทำเป็นโครงงาน โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ๖ ขั้นตอน

สารบัญ

ตอนที่ ๑ การพัฒนาทักษะการอ่าน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ การอ่านออกเสียง ๒๑

๑. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่าน	๓
๒. การอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว	๕
๓. การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง	๑๒
๔. มารยาทในการอ่าน	๒๐

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ การอ่านในชีวิตประจำวัน ๒๓

๑. การอ่านจับใจความและการอ่านสรุปความ	๒๔
๒. การเขียนแผนผังความคิดจากการอ่าน	๒๗
๓. การอภิปรายและแสดงความคิดเห็นจากการอ่าน	๓๒
๔. การชวนเชื่อ การโน้มน้าว หรือความสมเหตุสมผลของงานเขียน	๓๔
๕. การประเมินคุณค่าจากการอ่าน	๔๓

ตอนที่ ๒ การพัฒนาทักษะการเขียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ การคัดลายมือ ๔๗

๑. ความสำคัญของการคัดลายมือ	๔๗
๒. จุดประสงค์ของการคัดลายมือ	๔๗
๓. ประโยชน์ของการคัดลายมือ	๕๐
๔. การเตรียมความพร้อมในการคัดลายมือ	๕๐
๕. หลักการคัดลายมือตัวบรรจงครึ่งบรรทัด	๕๑
๖. รูปแบบตัวอักษรไทยสำหรับการคัดลายมือ	๕๒
๗. เกณฑ์การประเมินการคัดลายมือ	๕๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ การเขียนเพื่อการสื่อสาร ๕๕

๑ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเขียน	๖๐
๒ การเขียนบรรยาย	๖๐
๓ การเขียนพรรณนา	๖๒
๔ การเขียนเรียงความ	๖๕
๕ การเขียนย่อความ	๖๙
๖ การเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า	๗๔
๗ การเขียนรายงานโครงงาน	๘๑
๘ การเขียนจดหมายกิจธุระ	๘๓
๙ การเขียนจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	๘๙
๑๐ การเขียนวิเคราะห์และวิจารณ์	๙๐
๑๑ การเขียนแสดงความรู้	๙๒
๑๒ การเขียนแสดงความคิดเห็น	๙๔
๑๓ การเขียนโต้แย้ง	๙๗
๑๔ มารยาทในการเขียน	๙๙

ตอนที่ ๓ การพัฒนาทักษะการฟัง การดู และการพูด

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ การฟังและการดูสื่อ ๑๐๓

๑ องค์ประกอบของการสื่อสาร	๑๐๔
๒ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการฟังและการดู	๑๐๕
๓ สื่อในชีวิตประจำวัน	๑๐๗
๔ การฟังและการดูสื่ออย่างมีประสิทธิภาพและมีวิจารณญาณ	๑๐๘

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ การพูดสรุปใจความสำคัญจากสื่อที่ฟังและดู ๑๑๓

๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการพูด	๑๑๔
๒ หลักการพูดสรุปความจากสื่อที่ฟังและดู	๑๑๕
๓ การพูดวิเคราะห์ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และความน่าเชื่อถือจากสื่อที่ฟังและดู	๑๑๗
๔ การพูดวิจารณ์จากสื่อที่ฟังและดู	๑๑๘

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ การพูดในโอกาสต่าง ๆ และการพูดรายงาน ๑๒๒

๑ การพูดในโอกาสต่าง ๆ	๑๒๓
๒ การพูดรายงาน	๑๒๒
๓ มารยาทในการพูดในโอกาสต่าง ๆ	๑๒๘

ตอนที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ๑๔๒

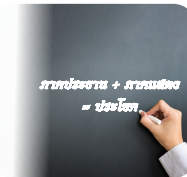
๑ ลักษณะของคำไทยแท้	๑๔๓
๒ สาเหตุของการยืมคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย	๑๔๕
๓ คำยืมภาษาบาลีและสันสกฤต	๑๔๖
๔ คำยืมภาษาเขมร	๑๔๗
๕ คำยืมภาษาอังกฤษ	๑๖๓
๖ คำยืมภาษาจีน	๑๖๖
๗ คำยืมภาษาอื่น ๆ ในภาษาไทย	๑๖๗
๘ อิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย	๑๗๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ การสร้างคำสมาสในภาษาไทย ๑๗๖

๑ ความหมายของคำ	๑๗๗
๒ การสร้างคำสมาสในภาษาไทย	๑๗๗

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ ประโยคในภาษาไทย ๑๕๐

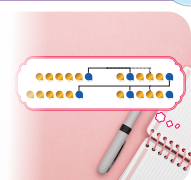
๑ ความหมายของประโยค	๑๕๑
๒ ส่วนประกอบของประโยค	๑๕๒
๓ ชนิดของประโยคในภาษาไทย	๑๕๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ คำราชาศัพท์และคำสุภาพ ๒๐๑

- ๑ ความหมายของคำราชาศัพท์ ๒๐๒
- ๒ ที่มาของคำราชาศัพท์ ๒๐๒
- ๓ ลำดับชั้นในการใช้ราชาศัพท์ ๒๐๓
- ๔ การใช้ราชาศัพท์สำหรับบุคคลต่าง ๆ ๒๐๘

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ การแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอน ๒๒๔

- ๑ ความหมายของกลอน ๒๒๕
- ๒ ความเป็นมาของกลอน ๒๒๕
- ๓ ลักษณะและข้อบังคับของกลอน ๒๒๖
- ๔ การแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอน ๒๒๗
- ๕ ลักษณะของคำประพันธ์ที่ดี ๒๓๑

บรรณานุกรม ๒๓๔

นานาประเทศล้วน นับถือ
คนทูลรู้หนังสือ แต่งได้
ใครเกลียดอักษรคือ คนป่า
ใครเยาะกริไฉน แน่แท้คนดง

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, ๒๕๕๙)

ตอนที่

การพัฒนาทักษะการอ่าน

หน่วยการเรียนรู้ที่

๑

✿ การอ่านออกเสียง ✿

สาระที่ ๑ การอ่าน

✦ มาตรฐาน ท ๑.๑

ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

✦ ตัวชี้วัดระหว่างทาง

ท ๑.๑ ม.๒/๑ อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ถูกต้องเหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน

สาระการเรียนรู้

- ๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่าน
- ๒ การอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว
- ๓ การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง
- ๔ มารยาทในการอ่าน

สาระสำคัญ

การอ่านออกเสียงเป็นการอ่านให้ผู้อื่นฟังเพื่อสื่อสารความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของผู้เขียนให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการร่วมกับผู้อ่าน การอ่านออกเสียงจึงเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนอยู่เสมอ ทั้งการออกเสียงคำ การใช้น้ำเสียง ลีลา และจังหวะ ให้สอดคล้องกับเรื่องที่อ่าน การอ่านออกเสียงจำแนกได้ ๒ ประเภท คือ การอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและการอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง

คำถามกระตุ้นความสนใจ

การอ่านช่วยให้ผู้อ่านเป็นคนทันโลกได้อย่างไร

การอ่าน เป็นทักษะที่สำคัญมากในการดำเนินชีวิต เพราะในปัจจุบันวิทยาการต่าง ๆ ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว การเผยแพร่ข้อมูลและข่าวสารด้านต่าง ๆ ได้ขยายตัวอย่างกว้างขวาง ทั้งในสิ่งสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การอ่านจึงเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ ผู้ที่อ่านหนังสือมาก ย่อมได้รับความรู้ เสริมสร้างวิจรรย์ญาณ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

การอ่านออกเสียงเป็นวิธีการสื่อสารอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังได้รับความรู้ ความคิด และประสบการณ์ ผู้อ่านจึงจำเป็นต้องมีความรู้เบื้องต้นในการอ่านออกเสียง ทั้งการอ่านออกเสียงอักขระ การเว้นวรรค การใช้น้ำเสียง ลีลาและจังหวะ เพื่อให้ผู้ฟังได้รับสารตามที่ผู้เขียนต้องการสื่อได้อย่างครบถ้วน

๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่าน

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอ่านเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจและอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีดังนี้

๑.๑ ความหมายของการอ่าน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ (๒๕๕๖, น. ๑๔๐๕) ให้ความหมายของคำว่า **อ่าน** ไว้ว่า ว่าตามตัวหนังสือ

ฉะนั้น **การอ่าน** จึงหมายถึง การทำความเข้าใจความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ โดยความคิดในการพิจารณาสาร เพื่อให้รับสารนั้นได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

๑.๒ ความสำคัญของการอ่าน

ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันว่า วิทยาการด้านต่าง ๆ ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ความรู้ได้รับการถ่ายทอดผ่านตัวอักษรเป็นหนังสือ หนังสือจึงช่วยให้ผู้อ่านก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์บทประพันธ์ไว้ในตอนท้ายของบทความเรื่อง “**ฉันชอบอ่านหนังสือ**” ความว่า

หนังสือนี้มีมากมายหลายชนิด
ให้ความรู้สำเริงบันเทิงใจ
มีวิชาหลายอย่างต่างจำพวก
วิชาการสรรมาสารพัน

นำดวงจิตเร่ร่อนขึ้นสดไส
ฉันจึงใฝ่ใจสุมานอ่านทุกวัน
ล้วนสะดวกค้นได้ให้สุขสันต์
ชั่วชีวิตฉันอ่านได้ไม่เบื่อเลย

(สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, ๒๕๒๑, น. ๑๒๖)

พระราชนิพนธ์นี้สะท้อนถึงความสำคัญของการอ่าน เพราะการอ่านมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต โดยทรงชี้แนะให้เห็นว่า หนังสือไม่เพียงแต่ให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ แต่ให้ความบันเทิงด้วย อีกทั้งการอ่านและการค้นคว้ามากสามารถทำให้ผู้อ่านเป็นผู้รอบรู้ ทันต่อโลกและเหตุการณ์ นำความรู้ที่ได้รับมาต่อยอด และพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้าต่อไปได้

๑.๓ องค์ประกอบของการอ่าน

การอ่านมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

๑.๓.๑ **ผู้อ่าน** เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้เกิดการอ่าน เป็นผู้มีจุดประสงค์ที่จะรับรู้ความหมายและสาร

๑.๓.๒ **สาร** คือ เนื้อหาของเรื่องที่คุณเขียนต้องการสื่อถึงผู้อ่าน

๑.๓.๓ **สื่อ** คือ การรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่งหรือหลายทางร่วมกัน เช่น ตา หู ซึ่งทำหน้าที่นำสารจากผู้ส่งสารมายังผู้รับสาร

๑.๔ วิธีการอ่าน

การอ่านมีวิธีดังนี้

๑.๔.๑ **การเลือกความหมาย** ความหมายของคำในภาษาไทยนั้น บางคำมีความหมายขึ้นอยู่กับการบริบท ผู้อ่านต้องพิจารณาว่า ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายให้คำนั้นหมายความว่าอย่างไร

๑.๔.๒ **การนำไปใช้** การอ่านจะสัมฤทธิ์ผลมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้อ่านที่จะตีความความหมายของสารได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียนหรือไม่ และนำความรู้ ความคิดหรือประสบการณ์ที่ได้รับจากการอ่านไปพัฒนาตนเองและสังคมได้อย่างไร

๑.๕ ประเภทของการอ่าน

ประเภทของการอ่านที่จำแนกตามลักษณะของการอ่าน แบ่งได้ ๒ ประเภท ดังนี้

๑.๕.๑ **การอ่านในใจ** คือ การอ่านเพื่อทำความเข้าใจความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์โดยไม่เปล่งเสียง

๑.๕.๒ **การอ่านออกเสียง** คือ การอ่านโดยการเปล่งเสียงตามตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจความหมาย โดยสอดคล้องอารมณ์ ความรู้สึก น้ำเสียง จังหวะและลีลาาร่วมด้วย สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ **การอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว** และ **การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง**

๒ การอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ (๒๕๕๖, น. ๙๗๗) ให้ความหมายของคำว่า **ร้อยแก้ว** ไว้ว่า ความเรียงที่สละสลวยไพเราะเหมาะเจาะด้วยเสียงและความหมาย

งานเขียนประเภทร้อยแก้วเป็นงานเขียนที่ไม่บังคับฉันทลักษณ์ กล่าวคือ ไม่บังคับจำนวนคำ ไม่บังคับสัมผัส และไม่บังคับรูปวรรณยุกต์ แต่ควรเขียนด้วยภาษาที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง สละสลวย และสื่อความหมายตามจุดประสงค์ที่คุณเขียนต้องการสื่อ

การอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว หมายถึง การอ่านออกเสียงงานเขียนประเภทความเรียง โดยเปล่งเสียงให้ถูกต้องตามอักขรวิธี ใช้น้ำเสียง จังหวะและลีลาให้เป็นปกติเหมือนเสียงพูด เหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน และถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกให้สอดคล้องกับเนื้อความ

๒.๑ หลักการอ่านออกเสียงร้อยแก้ว

การอ่านออกเสียงร้อยแก้วมีหลักการอ่าน ดังนี้

๒.๑.๑ **อ่านให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์** คือ การอ่านตามอักขรวิธีหรือหลักเกณฑ์ของภาษาไทยที่กำหนดไว้ ดังนี้

๑ อ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยเฉพาะควบกล้ำ ร และ ล

ตัวอย่าง

โกรธ	กลับกลอก	ขรุขระ	ไตร่ตรอง	ปรับปรุง
เปลี่ยนแปลง	พลัดพลั้ง	ผลาญ	ครอบครอง	ปลดปล่อย

๒ อ่านออกเสียงแบบอักษรนำ มีวิธีการอ่านออกเสียง ดังนี้

ก) อ่านออกเสียงสระกึ่งเสียงในพยางค์แรก ส่วนพยางค์ต่อไปให้ออกเสียงวรรณยุกต์ตามอักษรนำ

ตัวอย่าง

ขนม	อ่านว่า	ชะ-หฺนม
จิต	อ่านว่า	จะ-หฺริต
อรรอย	อ่านว่า	อะ-หฺร่อย
ถวาย	อ่านว่า	ทะ-หฺวาย
สมาน	อ่านว่า	สะ-หฺมาน

จากตัวอย่างข้างต้น พยางค์แรกอ่านออกเสียงประสมกับสระ -ะ และออกเป็นพยางค์เบา พยางค์ที่สองอ่านออกเสียงประสมสระและพยัญชนะสะกดตามที่ปรากฏ โดยมีเสียงวรรณยุกต์เหมือนพยางค์แรก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๔๕, น. ๙๓-๙๗)

๖

ข) คำที่มาจากภาษาต่างประเทศบางคำอ่านออกเสียงแบบอักษรนำ แม้ว่าพยัญชนะตัวแรกจะไม่ใช่อักษรนำ แต่อ่อนโลมให้อ่านออกเสียงอักษรนำ

ตัวอย่าง

บัญญัติ	อ่านว่า	บัน-หุ้ยด
ประโยชน์	อ่านว่า	ประ-โฮยด
อำมาตย์	อ่านว่า	อำ-หุมาด

๓ การอ่านแบบเรียงพยางค์ คือ การอ่านคำตามรูปพยัญชนะและสระที่ประสมอยู่ แม้ว่าคำนั้นจะมีลักษณะเป็นอักษรนำ

ตัวอย่าง

ขมา	อ่านว่า	ชะ-มา	(ไม่ใช่ ชะ-หุมา)
สมาคม	อ่านว่า	สะ-มา-คม	(ไม่ใช่ สะ-หุมา-คม)

๔ อ่านแบบคำสมาส คือ การอ่านคำตามแบบวิธีการสร้างคำสมาสแบบไม่มีสนธิในภาษาบาลีและสันสกฤต โดยอ่านออกเสียงสระอะกึ่งเสียงระหว่างคำที่นำมาสมาสกัน หากคำแรกมีสระอื่นประสมอยู่ให้อ่านออกเสียงสระนั้น

ตัวอย่าง

กรรมกร	อ่านว่า	กำ-มะ-กอน
ราชการ	อ่านว่า	ราด-ชะ-กาน
ประวัติศาสตร์	อ่านว่า	ประ-หุวัด-ติ-สาด

๒.๑.๒ การอ่านคำที่อ่านได้ ๒ แบบ คือ การอ่านคำที่อ่านได้ทั้งตามหลักเกณฑ์และไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หรือเรียกว่า การอ่านตามความนิยม

ตัวอย่าง

ภรรยา	อ่านว่า	พัน-ยา หรือ พัน-ระ-ยา
(พัน-ยา เป็นการอ่านตามหลักเกณฑ์ ส่วน พัน-ระ-ยา เป็นการอ่านตามความนิยม)		
สรรเสริญ	อ่านว่า	สัน-เสน หรือ สัน-ระ-เสน
(สัน-เสน เป็นการอ่านตามหลักเกณฑ์ ส่วน สัน-ระ-เสน เป็นการอ่านตามความนิยม)		

๗

๒.๑.๓ การอ่านอักษรย่อ ควรอ่านคำเต็มของอักษรย่อ

ตัวอย่าง

จ. นนทบุรี	อ่านว่า	จังหวัดนนทบุรี
รร. เอมพันธ์วิทยา	อ่านว่า	โรงเรียนเอมพันธ์วิทยา
นร. ชั้น ม. ๔	อ่านว่า	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

๒.๑.๔ การอ่านตัวเลขและเครื่องหมายวรรคตอน มีหลักการอ่าน ดังนี้

๑ การอ่านจำนวนตัวเลขตั้งแต่ ๒ หลักขึ้นไป ถ้าตัวเลขใดมีตำแหน่งท้ายเป็นเลข ๑ ให้อ่านออกเสียงว่า เอ็ด

ตัวอย่าง

๒๑	อ่านว่า	ยี่-สิบ-เอ็ด
๑๐๑	อ่านว่า	หนึ่ง-ร้อย-เอ็ด

๒ การอ่านตัวเลขเพื่อบอกเวลา

ตัวอย่าง

๑๐.๐๐ น.	อ่านว่า	สิบ-นา-ลิ-กา
๒๒.๔๕ น.	อ่านว่า	ยี่-สิบ-สอง-นา-ลิ-กา-สี่-สิบ-ห้า-นา-ที

๓ การอ่านตัวเลขที่มีจุดทศนิยม ให้อ่านตัวเลขหน้าจุดทศนิยมเต็มจำนวน และอ่านตัวเลขหลังจุดทศนิยมเรียงตัว

ตัวอย่าง

๓.๕๗๖ เมตร	อ่านว่า	สาม-จุด-ห้า-เจ็ด-หก-เมตร
๓ นาที ๒๑.๒๕ วินาที	อ่านว่า	สาม-นา-ที-ยี่-สิบ-เอ็ด-จุด-สอง-ห้า-วิ-นา-ที

๘

๘ การอ่านบ้านเลขที่ บ้านเลขที่ที่มีตัวเลข ๒ หลักให้อ่านแบบจำนวนเต็ม ถ้ามี ๓ หลักให้อ่านแบบจำนวนเต็มหรือเรียงตัวก็ได้ ส่วนตัวเลขหลังเครื่องหมายทับ (/) ให้อ่านแบบเรียงตัวหรือแบบจำนวนเต็ม

ตัวอย่าง

บ้านเลขที่ ๕๐/๑๒ อ่านว่า บ้าน-เลข-ที่-ห้า-สิบ-ห้า-หนึ่ง-สอง
หรือ บ้าน-เลข-ที่-ห้า-สิบ-ห้า-สิบ-สอง
บ้านเลขที่ ๑๐๙/๒๓๒ อ่านว่า บ้าน-เลข-ที่-หนึ่ง-สิบ-เก้า-ห้า-สอง-สาม-สอง
หรือ บ้าน-เลข-ที่-หนึ่ง-ร้อย-เก้า-ห้า-สอง-สาม-สอง

๙ การอ่านหมายเลขโทรศัพท์ ให้อ่านแบบเรียงตัว

ตัวอย่าง

๐ ๒๙๕๕ ๔๘๑๘ อ่านว่า สิบ-สอง-เก้า-ห้า-สี่-สี่-แปด-หนึ่ง-แปด

๖ การอ่านเครื่องหมายไม้มก คำ วลี หรือประโยคที่มีเครื่องหมายไม้มก ต้องอ่านคำ วลี หรือประโยคนั้นซ้ำ

ตัวอย่าง

เด็กเล็ก ๆ อ่านว่า เด็ก-เล็ก-เล็ก (ซ้ำคำ)
แต่ละวัน ๆ อ่านว่า แต่ละ-วัน-แต่ละ-วัน (ซ้ำวลี)
เขาชนะแล้ว ๆ อ่านว่า เขา-ชนะ-นะ-แล้ว-เขา-ชนะ-นะ-แล้ว (ซ้ำประโยค)

๗ การอ่านเครื่องหมายไปยาลน้อย ให้อ่านคำเต็ม

ตัวอย่าง

กรุงเทพฯ อ่านว่า กรุงเทพมหานคร
จุฬาฯ อ่านว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โปรดเกล้าฯ อ่านว่า โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

๘ การอ่านเครื่องหมายไปยาลใหญ่ ข้อความที่มีเครื่องหมายไปยาลใหญ่ (ฯฯ) ท้ายข้อความ ให้อ่านว่า ละ และอื่น ๆ

ตัวอย่าง

สำนวนไทยที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “หน้า” มี หน้าตาย หน้าเป็น หน้าบาน ฯลฯ
อ่านว่า
สำนวนไทยที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “หน้า” มี หน้าตาย หน้าเป็น หน้าบาน และอื่น ๆ
หรือ สำนวนไทยที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “หน้า” มี หน้าตาย หน้าเป็น หน้าบาน ละ

๙

ตัวอย่าง

จังหวัดในประเทศไทยมี จังหวัดนนทบุรี ชลบุรี ลพบุรี ฯลฯ

อ่านว่า

จังหวัดในประเทศไทยมี จังหวัดนนทบุรี ชลบุรี ลพบุรี และอื่น ๆ
หรือ จังหวัดในประเทศไทยมี จังหวัดนนทบุรี ชลบุรี ลพบุรี ละ

๙ การอ่านเครื่องหมายยัติภังค์ (-) ข้อความใดที่มีเครื่องหมายยัติภังค์ ให้อ่านว่า ถึง ยกเว้นข้อความที่ใช้แยกพยางค์เพื่อบอกคำอ่าน

ตัวอย่าง

วันจันทร์-วันศุกร์ อ่านว่า วันจันทร์ถึงวันศุกร์
ตั้งแต่ ๐๙.๐๐-๑๑.๐๐ น. อ่านว่า ตั้งแต่เก้านาฬิกาถึงสิบเอ็ดนาฬิกา

๒.๑.๕ การเว้นวรรคตอน เป็นเรื่องสำคัญ เพราะถ้าอ่านเว้นวรรคตอนไม่ถูกต้อง อาจทำให้ความหมายของข้อความเปลี่ยนไปหรือไม่ได้ใจความ ถ้าข้อความมีขนาดยาวมาก ผู้อ่าน ควรแบ่งเป็นวรรคสั้น ๆ ก่อน

๒.๑.๖ การออกเสียง ผู้อ่านต้องอ่านออกเสียงให้ดังพอสมควร ไม่ตะโกน ควรอ่านออกเสียง ให้เหมือนเสียงพูดและเป็นธรรมชาติ

๒.๑.๗ การใช้น้ำเสียง ควรใช้น้ำเสียงให้เหมาะกับเรื่องที่อ่าน เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ของ เรื่อง โดยยึดหลักว่า ผู้ฟังจะต้องเข้าใจความรู้สึกเหมือนได้อ่านเอง เช่น ถ้าอ่านเนื้อความที่กล่าวถึง ความสุข ควรใช้น้ำเสียงที่แจ่มใส ชัดเจน นุ่มนวล อ่านช้า ๆ มีเสียงหนักเบาตามจังหวะของคำ ถ้าอ่านเนื้อความที่กล่าวถึงความเศร้าโศก ควรใช้น้ำเสียงที่เบาลง

๒.๒ การอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วบทต่าง ๆ

ในขณะอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วบทต่าง ๆ ควรเว้นจังหวะการหายใจและการใช้น้ำเสียง ตามเครื่องหมาย ดังต่อไปนี้

/ หมายถึง การเว้นจังหวะเพื่อหยุดพักหายใจ

// หมายถึง การเว้นจังหวะหายใจเมื่ออ่านข้อความที่เกี่ยวข้องกันจนจบ

เครื่องหมาย // จะมีจังหวะหยุดพักหายใจนานกว่าเครื่องหมาย /

งานเขียนประเภทร้อยแก้วมีหลายชนิด ในที่นี้จะยกตัวอย่างงานเขียนประเภทร้อยแก้ว ๒ ชนิด คือ บทร้อยแก้วที่เป็นบทบรรยาย และ บทร้อยแก้วที่เป็นบทพรรณนา ดังนี้

๑๐

๒.๒.๑ บทร้อยแก้วที่เป็นบทบรรยาย คือ งานเขียนที่อธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ตามลำดับเหตุการณ์ หรือเขียนเพื่อเล่าประสบการณ์และถ่ายทอดความรู้ ในย่อหน้าแรกนิยมเขียนเป็นลำดับขั้นตอนว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร ส่วนเหตุการณ์ต่าง ๆ จะเรียบเรียงไปตามลำดับของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

—	หมายถึง	อ่านเป็นเสียงหนัก
(	หมายถึง	อ่านแบบทอดเสียง
v	หมายถึง	อ่านแบบเน้นเสียงต่ำ

ตัวอย่างแบบฝึกอ่านออกเสียงร้อยแก้วที่เป็นบทบรรยาย

❖ นิทานเรื่อง กบเลือกนาย ❖

ยังมีกบฝูงหนึ่งอาศัยอยู่ในบึงใหญ่/อยู่มากบฝูงนั้น/อยากจะหานายไว้คุ้มครองป้องกันตัว/จึงไปร้องทุกข์แก่เทวดา/ขอให้หานายส่งมาให้//ฝ่ายข้างเทวดาเมื่อเล็งเห็นความโง่เขลาของกบ/ก็ทิ้งขอนไม้ท่อนใหญ่ลงไปในบึง/เสียงดังสะท้อนและน้ำกระเพื่อมเป็นระลอก/ทำให้พวกกบตื่นตกใจเป็นอลหม่าน//เมื่อเสียงสงบลงแล้ว/มีกบกล้าตัวหนึ่งว่ายน้ำเข้าไปมองดู/เห็นขอนไม้ลอยน้ำอยู่ก็ดีใจ/กลับออกมาบอกเพื่อนว่า/เทวดาส่งนายลงมาให้แล้ว/กบเหล่านั้น/ในชั้นแรกก็ยังขยาดไม่กล้าจะเข้าไปใกล้เคียงขอนไม้สัก/ครั้นภายหลังก็เจนเข้าไปทุกที ๆ /จนพากันขึ้นไปปีนป่ายอาศัยเกาะนั่งนอนบนขอนไม้/ได้ความสุขสบาย/อยู่มามีข้ามนาน/กบฝูงนั้นเกิดความเบื่อหน่าย/เห็นว่าขอนไม้ได้แต่นอนอยู่เฉย ๆ /ไม่สามารถที่จะแผ่อำนาจในการคุ้มครองตนได้อย่างไร/จึงพากันไปร้องแก่เทวดา/ขอเปลี่ยนนายให้แก่ตนใหม่/ให้มีฤทธิ์เดชให้มาก//ฝ่ายเทวดาขัดใจขึ้นมา/จึงปล่อยนกกระสาลงมาเป็นนาย/นกกระสาก็จับกบกินเสียทุกวัน ๆ /จนหมดกบฝูงนั้น

(พระยาเมธาธิบดี, ๒๔๙๙, น. ๕๒-๕๔)

บทอ่านร้อยแก้วที่เป็นบทบรรยายนี้คัดจากหนังสืออ่าน นิทานอีสปของพระยาเมธาธิบดี ผู้เขียนบรรยายถึงเหตุการณ์กบฝูงหนึ่งอาศัยอยู่ในบึงใหญ่ ต่อมาได้ไปร้องทุกข์แก่เทวดาขอเจ้านายคุ้มครองเทวดาส่งขอนไม้มาให้ กบรู้สึกเบื่อหน่ายต่อขอนไม้ จึงไปร้องแก่เทวดาให้ส่งนายใหม่มาให้ เทวดาจึงส่งนกกระสามาเป็นเจ้านาย แต่นกกระสากลับจับกบกินจนหมด เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกันไป

๑๑

๒.๒.๒ บทร้อยแก้วที่เป็นบทพรรณนา คือ งานเขียนที่เน้นรายละเอียดให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังนึกเห็นเป็นภาพ โดยสอดแทรกอารมณ์ ความรู้สึกของผู้เขียนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มุ่งหมายให้ผู้อ่านซาบซึ้งใจ แบ่งได้เป็น ๒ ชนิด คือ **พรรณนาภาพ** และ **พรรณนาอารมณ์**

ตัวอย่างแบบฝึกอ่านออกเสียงร้อยแก้วที่เป็นบทพรรณนา

❖ สีสแผ่นดิน ❖

ความรู้สึกต่าง ๆ ที่สุมอยู่ในหัวใจของพลอยนั้น/เปรียบเหมือนดินระเบิดอย่างแรง//ตราบไต่ที่ยังไม่มีชนวนมาจุด/พลอยเองก็ไม่รู้สึกตัวว่า/ความรู้สึกโทมนัส/ความผิดพลาด/ผิดหวังทั้งหมดที่อยู่ในตัวนั้น/มีมากเพียงใด/พอช้อยก้มลงมากราบ/ก็เหมือนกับใครเอาไฟมาจ่อเข้าที่ดินระเบิด/ความรู้สึกทั้งปวงที่อันไว้นั้นพุ่งขึ้นสุดขีด/พลอยตัวสั่นระริกเหมือนกับถูกทุบ/หู/ตา/ปาก/จมูก/ในลำคอ/และปลายนิ้วมือนิ้วเท้าเหมือนกับถูกไฟ/น้ำตาร้อน ๆ ทะลักออกจากเบ้าตาทั้งสองข้าง/พลอยประคองตัวช้อยเข้าไว้แล้วขบหน้าลงร้องให้กับป่าข้างหนึ่งของช้อย/เหมือนกับหัวใจจะขาด/ร้องให้อย่างที่ไม่เคยร้องให้มาแต่ก่อน

(หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช, ๒๕๕๗, น. ๒๘๕)

บทอ่านร้อยแก้วที่เป็นบทพรรณนานี้คัดจากวรรณกรรมเรื่องสีสันแผ่นดินของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ผู้เขียนพรรณนาอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครที่ชื่อพลอย โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบและการใช้เลือกสรรคำที่ไพเราะละเอียดอย่างชัดเจนเพื่อโน้มน้าวอารมณ์ความรู้สึกของผู้อ่านให้เกิดจินตภาพ

การอ่านออกเสียงร้อยแก้วที่เป็นบทชนิดบรรยายและพรรณนา ควรอ่านออกเสียงให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ ใช้น้ำเสียง ลีลาและจังหวะให้เหมาะสมกับเนื้อความที่อ่าน และควรเข้าใจความหมายของคำที่อ่านด้วย เพื่อให้ผู้อ่านสามารถถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกให้ผู้ฟังประหนึ่งว่ากำลังอ่านเรื่องนั้นด้วยตนเอง

กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

ให้นักเรียนจับคู่ตามความสมัครใจ แล้วเลือกบทอ่านร้อยแก้วตามที่นักเรียนสนใจจากสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และร่วมกันขีดเส้นเว้นวรรคจังหวะในการอ่าน จากนั้นนำบทอ่านร้อยแก้วออกมาอ่านหน้าชั้นเรียน

๑๒

๓ การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ (๒๕๕๖, น. ๙๗๖) ให้ความหมายของคำว่า **ร้อยกรอง** ไว้ว่า คำประพันธ์ ถ้อยคำที่เรียบเรียงให้เป็นระเบียบตามบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์ งานเขียนประเภทร้อยกรองเป็นงานเขียนที่เคร่งครัดลักษณะแบบแผนคำประพันธ์ เช่น จำนวนคำในวรรค สัมผัสนอก รูปวรรณยุกต์ เสียงหนัก-เบา แบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ ๕ ประเภท ได้แก่ **โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน** และ **ร่าย**

การอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง หมายถึง การอ่านออกเสียงคำประพันธ์ประเภทต่าง ๆ ที่มีการแบ่งจังหวะ วรรคตอน และมีการเอื้อนเสียงในการอ่าน เพื่อให้ผู้ฟังเกิดจินตภาพและอารมณ์ร่วมกับผู้อ่านตามเนื้อเรื่อง สามารถแบ่งได้ ๒ วิธี ดังนี้

๑ **อ่านธรรมดา** คือ การอ่านออกเสียงบทร้อยกรองเป็นเสียงพูดปกติเหมือนร้อยแก้ว แต่มีจังหวะ วรรคตอน และมีการเน้นสัมผัสตามลักษณะบังคับของคำประพันธ์

๒ **อ่านทำนองเสนาะ** คือ การอ่านออกเสียงสูงต่ำ หนักเบา ยาวสั้น เอื้อนเสียงสัมผัสให้ชัดเจน และคำนึงถึงจังหวะการออกเสียงตามคำประพันธ์แต่ละประเภท

๓.๑ หลักการอ่านออกเสียงบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ

การอ่านออกเสียงร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะมีหลักการอ่าน ดังนี้

๓.๑.๑ **อ่านออกเสียงให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์** เช่น ควบกळा อักษรนำ

๓.๑.๒ **อ่านออกเสียงให้ถูกต้องตามจังหวะ วรรคตอน และทำนอง** ของคำประพันธ์แต่ละประเภท

๓.๑.๓ **อ่านออกเสียงให้เต็มเสียง** ไม่ขาดช่วงหรืออ่านสะดุด

๓.๑.๔ **อ่านทอดเสียงหรือทอดจังหวะ** คือ การลากเสียงหรือเอื้อนเสียงให้ยาวกว่าปกติ

๓.๑.๕ **อ่านให้อื้อสัมผัส** คือ การเปลี่ยนแปลงเสียงอ่านให้รับสัมผัสกับคำหรือพยางค์ต่อไป เพื่อความไพเราะของบทประพันธ์

ข้าฯขอเคารพอภิวันท์
ด้วยใจนิยมบูชา

ระลึกคุณอนันต์

(พุทธ์ เต็มโกวิท, (ม.ป.ป.), น. ๑๐)

คำว่า **อภิวันท์** อ่านว่า อะ-พิ-วัน แต่ในบทประพันธ์ควรอ่านว่า **อบ-พิ-วัน** เพื่อเอื้อนเสียงสัมผัสกับคำว่า เคารพ

๑๓

๓.๑.๖ **อ่านให้เน้นเสียงสัมผัส** คือ อ่านเน้นเสียงคำที่สัมผัสและรับสัมผัสระหว่างวรรค

๓.๑.๗ **อ่านรวบคำ** คือ การอ่านคำประพันธ์มีการอนุโลมให้คำที่มีหลายพยางค์นับเป็นคำ ๑ คำได้ เช่น **สวัสดี** มี ๒ พยางค์ นับเป็น ๑ คำ **สมุทฺธสมาน** มี ๔ พยางค์ นับเป็น ๒ คำ

๓.๒ การอ่านออกเสียงบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะประเภทต่าง ๆ

การอ่านออกเสียงบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ ควรเว้นวรรคจังหวะการหายใจและเอื้อนเสียงตามเครื่องหมายต่อไปนี้

/ หมายถึง การเว้นจังหวะเพื่อหยุดพักหายใจช่วงระยะเวลาสั้น ๆ

// หมายถึง การเว้นจังหวะหายใจที่นานกว่าเครื่องหมาย /

/ หมายถึง การทอดเสียงหรือเอื้อนเสียง

ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ คัดเลือกบทอ่านร้อยกรอง ๕ ชนิด ได้แก่ **กลอนบทละคร กลอนเพลงยาว กลอนนิทาน กลอนดอกสร้อย** และ **กาพย์ห่อโคลง** ให้นักเรียนได้ศึกษาวิธีการอ่านออกเสียง

๓.๒.๑ **กลอนบทละคร** คือ คำประพันธ์ที่แต่งขึ้นสำหรับใช้แสดงละคร วรรคแรกมักจะขึ้นต้นด้วย เมื่อนั้น บัดนั้น หรือมาจะกล่าวบทไป ในหนึ่งวรรคมีจำนวนคำ ๖-๙ คำ แต่ถ้ามีจำนวนคำ ๖-๗ คำจะเหมาะกับจังหวะร้อง

กลอนบทละครมีหลักการอ่านออกเสียงเป็นทำนองเสนาะ ดังนี้

๑ วรรคที่มีจำนวนคำน้อย ควรอ่านลากเสียงหรือเอื้อนเสียงให้ยาวกว่าปกติ เช่น เมื่อนั้น บัดนั้น

๒ วรรคที่มีจำนวนคำมาก ควรอ่านรวบคำและแบ่งจังหวะในการอ่านให้ถูกต้อง เช่น

๑ มาจะกล่าว/บทไป// ถึงนทก/น้ำใจ/กล่าวหาญ
ตั้งแต่/พระสยาม/ภูษณ// ประทานให้/ล้างเท้า/เทว
(พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, ๒๕๑๔, น. ๕๖)

คำว่า **พระสยาม** และ **ภูษณ** เป็นคำที่มี ๓ พยางค์ นับเป็น ๒ คำ ควรอ่านรวบคำโดยการเอื้อนเสียงและแบ่งจังหวะในการอ่านเป็น ๒/๒/๒